

□ נתוני רקע - מע' ההשכלה הגבוהה בישראל

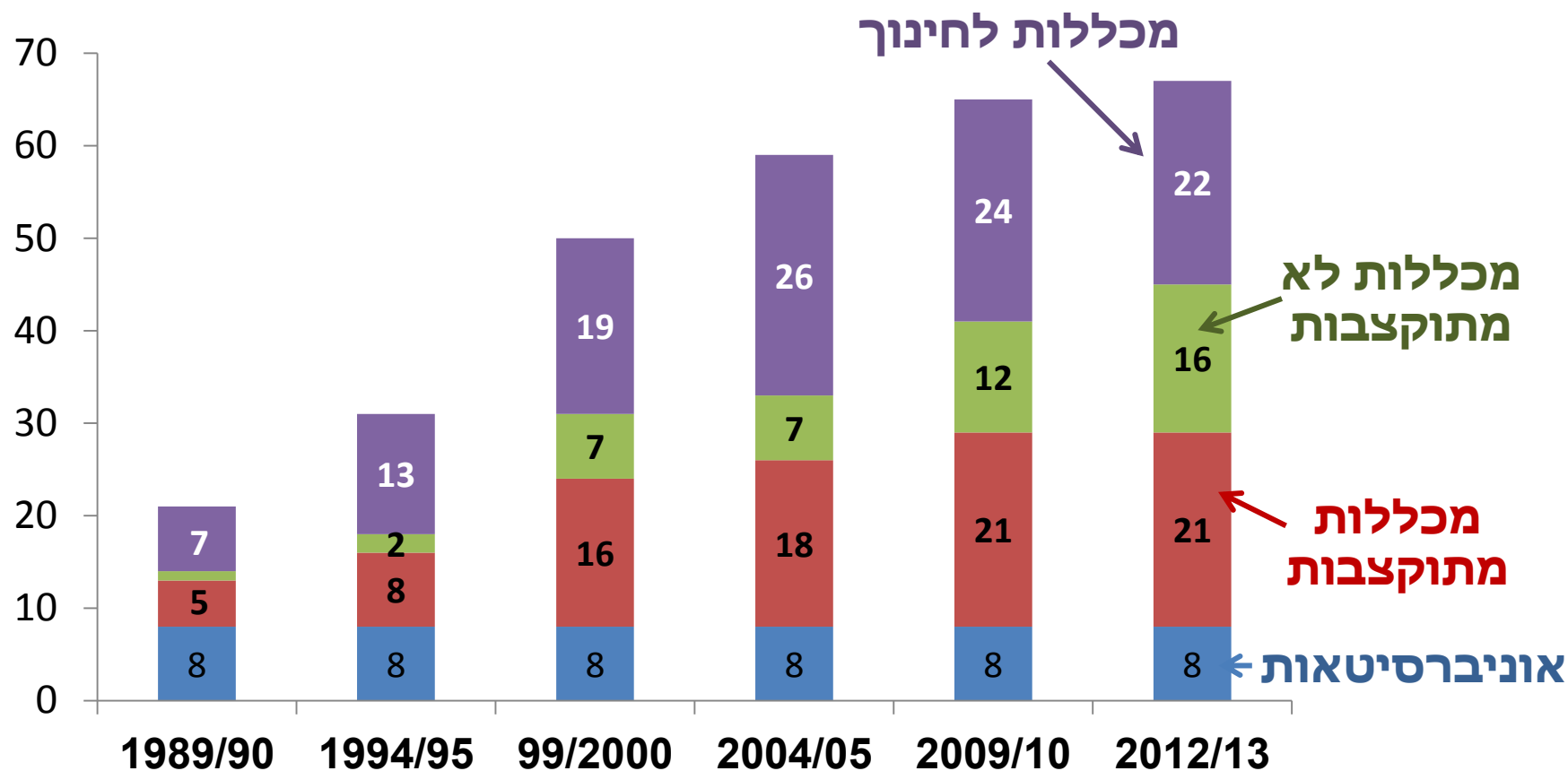
□ מבנה וסמכויות מל"ג וות"ת

□ רגולציה אקדמית והמבנה התאגידי של המוסדות

□ התוכנית הר"ש ומודל התקצוב של וות"ת

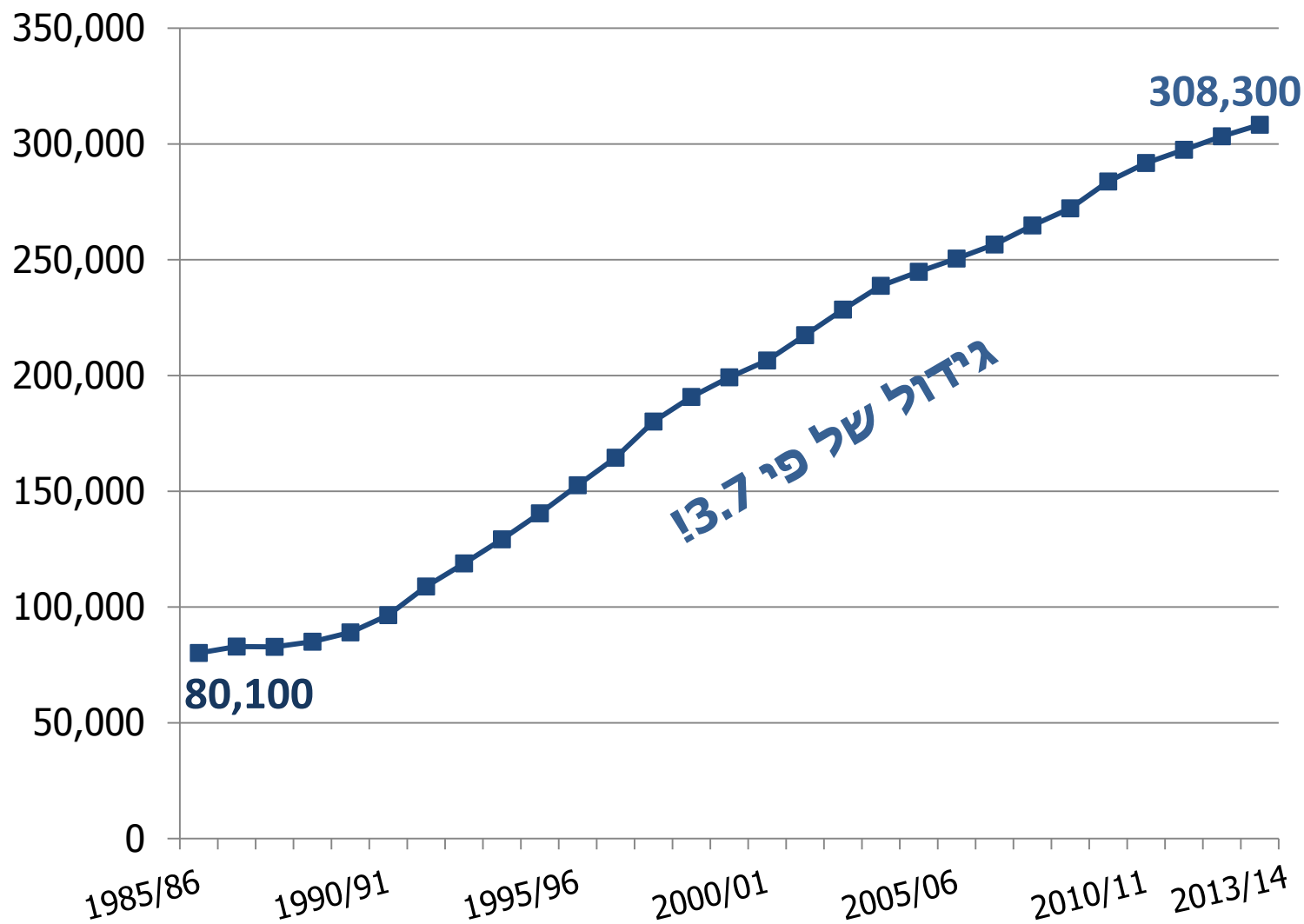

התרבות המוסדות להשכלה גבוהה

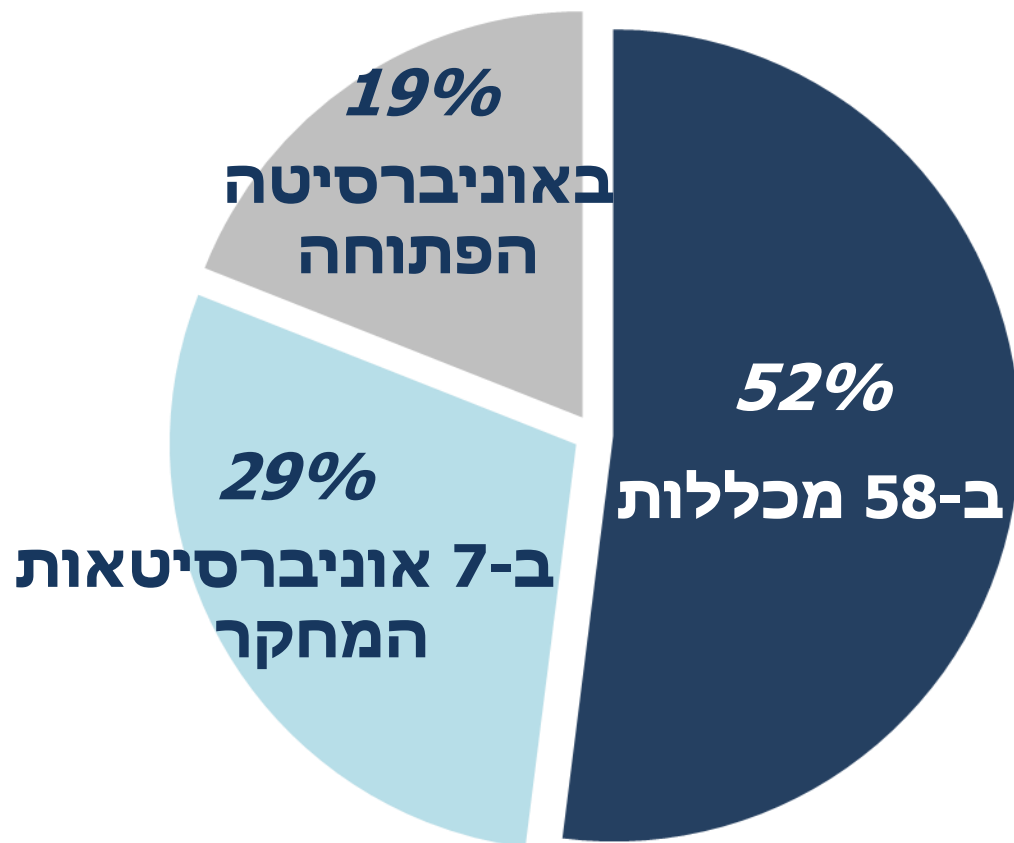

מ-20 מוסדות ב-1990 ל-67 מוסדות ב-2012

סטודנטים במערכת ההשכלה הגבוהה

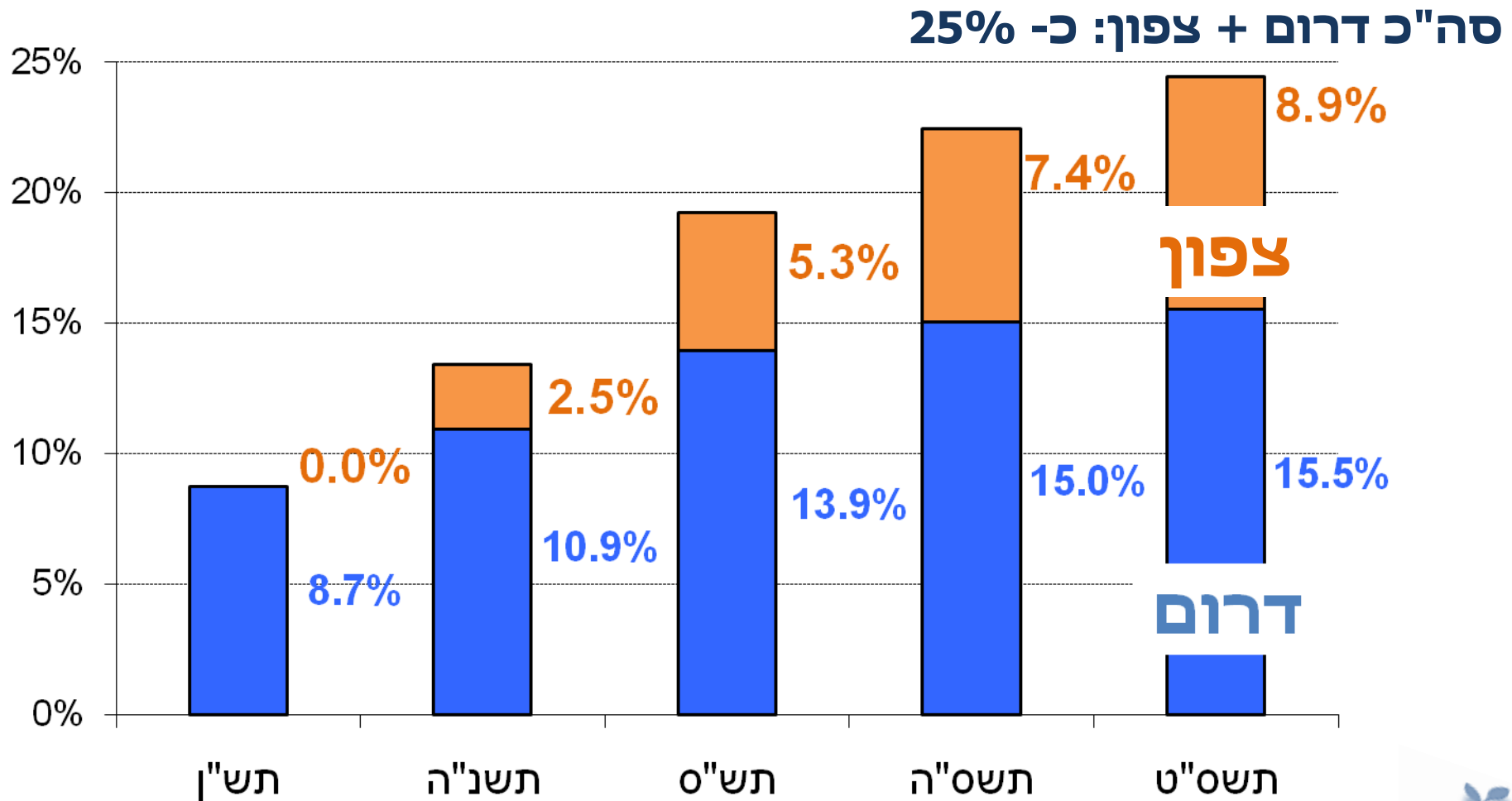
חלוקת הסטודנטים לתואר ראשון ע"פ מוסד

סה"כ: 230,000 סטודנטים
לתואר ראשון

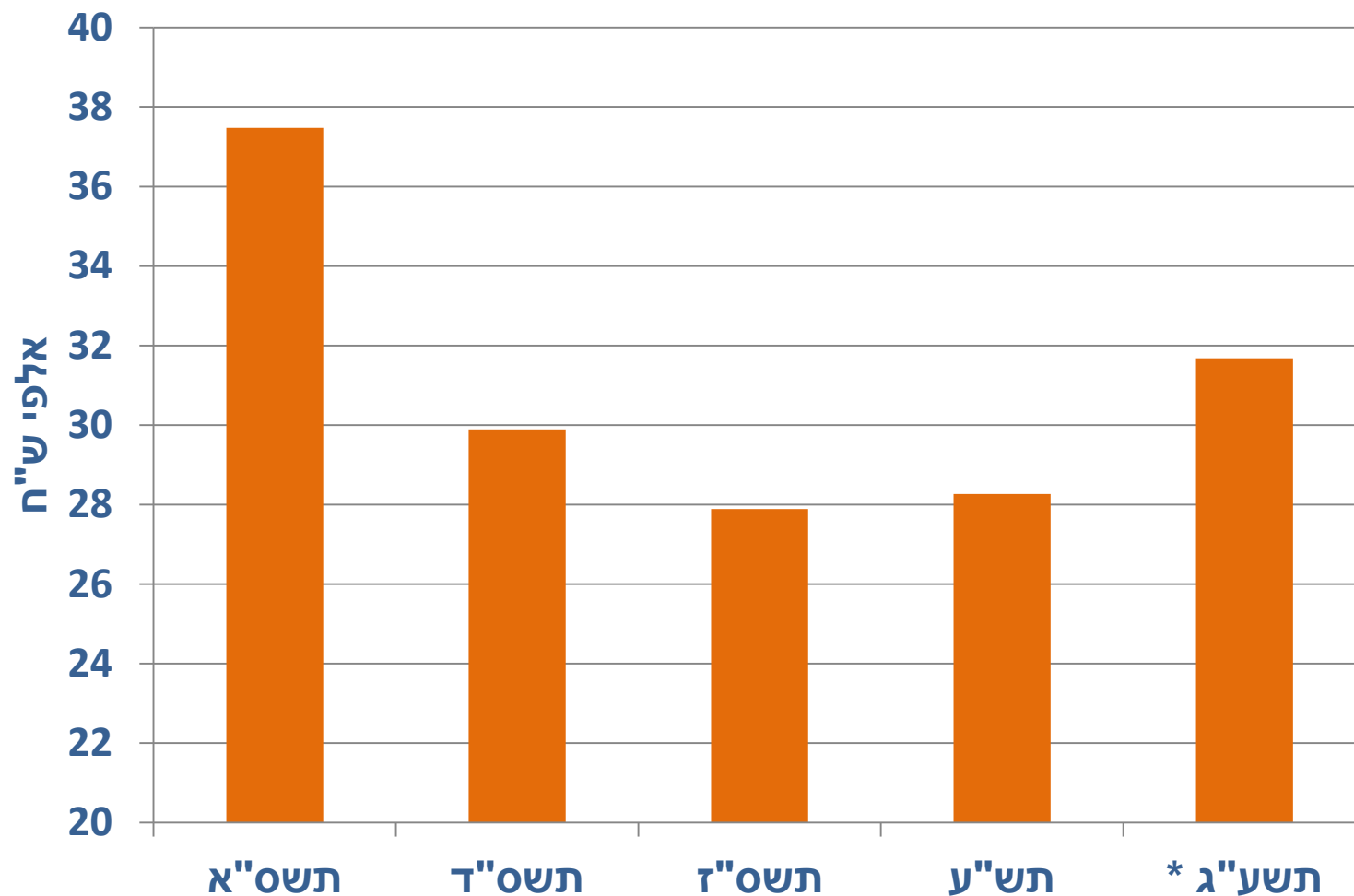

אחוז הסטודנטים הלומדים בפריפריה

התקציב פר סטודנט במוסדות המתוקצבים

השתתפות ישירה לסטודנט

□ נתוני רקע - מע' ההשכלה הגבוהה בישראל

□ מבנה וסמכויות מל"ג וות"ת

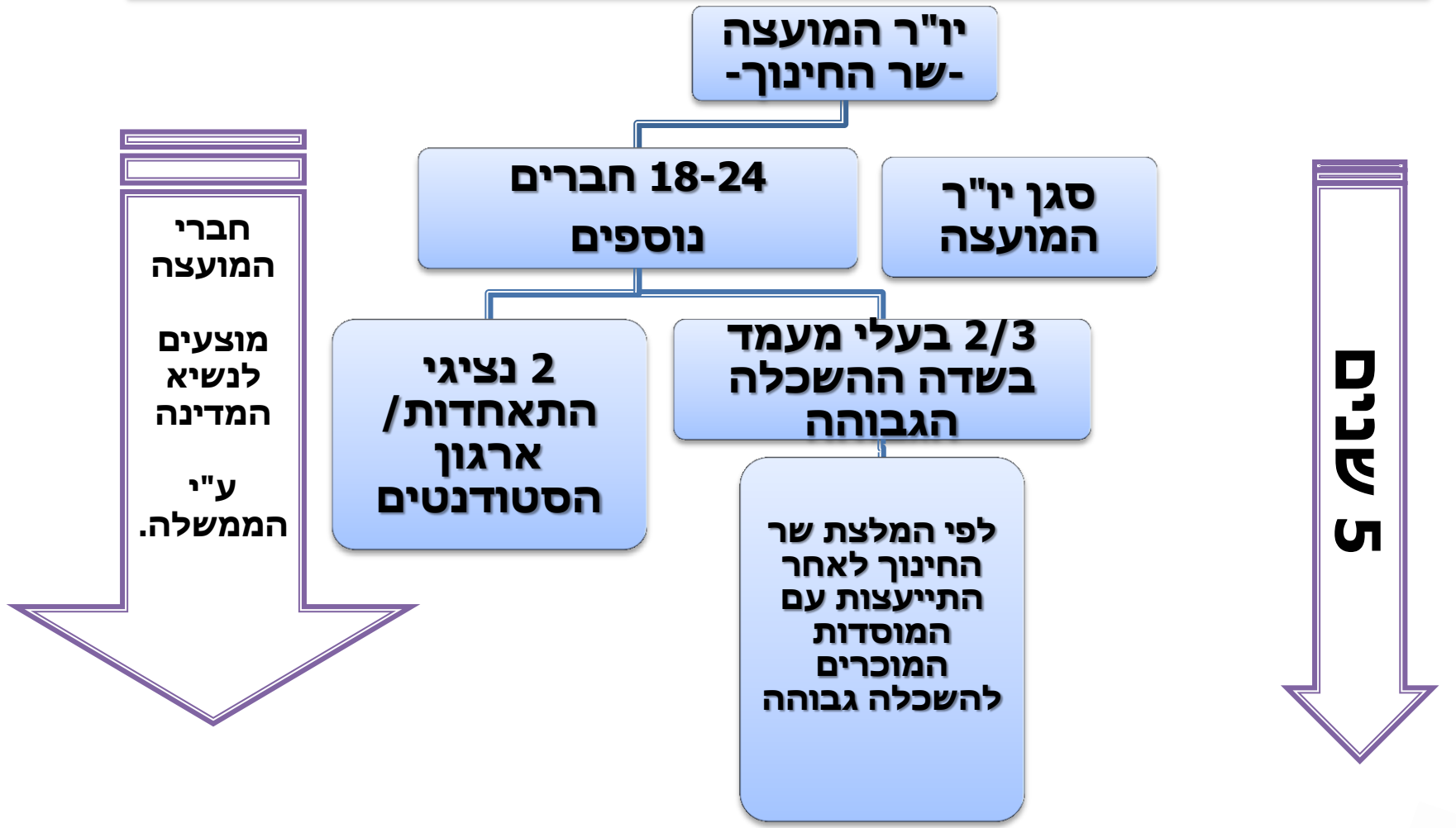
□ רגולציה אקדמית והמבנה התאגידי של המוסדות

□ התוכנית הר"ש ומודל התקצוב של וות"ת

המועצה להשכלה גבוהה

המועצה להשכלה גבוהה : הרכב ומינוי

מתן ייצוג הולם לכל סוגי המוסדות להשכלה גבוהה

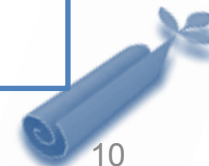
המועצה להשכלה גבוהה : סמכויות

היתר והכרה / הסמכה – לפי כללי המל"ג

- **מתן היתר** לפתיחתו ולקיומו של מוסד להשכלה גבוהה
- **הענקת הכרה** במוסד כמוסד להשכלה גבוהה
- **הכרה** בתואר אקדמי פלוני תואר מוכר
- **הסמכת** מוסד מוכר להשכלה גבוהה להעניק תארים אקדמיים מוכרים

תכנון

- הצעות ל**ביסוסם, הרחבתם ושכלולם** של המוסדות המוכרים
- הצעות ל**שיתוף פעולה** בין המוסדות
- הצעות ל**קידום המחקר** המדעי
- הצעות ל**הקמתם** של מוסדות להשכלה גבוהה נוספים
- הצעות להשתתפות המדינה בתקציבי המוסדות המוכרים, בהתאם לאמות מידה לתקצוב שנקבעו על ידי ות"ת

המועצה להשכלה גבוהה : סמכויות המשך

פיקוח

• פיקוח על הענקת תארים

- כללי המל"ג - ביטול הכרה (1) המוסד הפר או חדל להתקיים בו תנאי מתנאי ההכרה.. (2) המוסד פעל בניגוד להוראות החוק או בניגוד להחלטה שניתנה מכוח החוק.. (3) במוסד אי סדרים שאינם הולמים מוסד אקדמי בישראל (4); המוסד אינו מסוגל לקיים פעילות תקינה מבחינה אקדמית או מינהלית
- עילה לביטול ההכרה שניתנה למוסד, ומקל וחומר, מאפשרות להטלת סנקציות קלות יותר

שלוחות חו"ל

• רישוי שלוחות של מוסדות להשכלה גבוהה מחו"ל

כינויי מוגן

• אישור שימוש בכינויים מוגנים

סיוע לסטודנטים

• קיום מערך סיוע סטודנטים

יהודה ושומרון

• הכרה בתואר של מוסד שהוכר ע"י מל"ג יו"ש

הועדה לתכנון ותקצוב

הוועדה לתכנון ותקצוב: תקצוב מוסדות טרם ות"ת

עד 1972 - טופל נושא תקצוב המוסדות ע"י משרד האוצר ולאחר מכן הועבר הטיפול בנושא זה למשרד החינוך, התרבות והספורט.

באוקטובר 1970 מונתה ע"י שר החינוך והתרבות, בהמלצת המל"ג, ועדה, שתפקידה העיקרי היה להציע עקרונות להקצבת כספים למוסדות להשכלה גבוהה.

בנובמבר 1972, לאחר שהוגש לה דו"ח ביניים, החליטה המל"ג להקים בהקדם את ועדת ההקצבות, שתהיה גוף בלתי תלוי, ושהמועצה תאצול לה את סמכויותיה בדבר מימון ההשכלה הגבוהה ותסתייע בהמלצותיה בעניינים בעלי משמעויות תכנוניות.

הוועדה לתכנון ותקצוב

כינון הוועדה לתכנון ולתקצוב

המועצה תאצול מסמכויותיה
במימון ההשכלה הגבוהה

החלטת

המועצה

מיום

07.11.1972

תתבקש לחוות דעתה על
פתיחת מוסד או יחידה

ות"ת 7 חברים כולל היו"ר

המינוי-
מתמנים ע"י שר
החינוך, על דעת יו"ר
ות"ת, באישור
המועצה
בהצבעה חשאית

לתקופה של 3 שנים,
עם אפשרות של

הארכה לתקופה
נוספת של 3 שנים

2 הנוספים נציגי ציבור
מחוגי המשק והכלכלה.

מתוכם 5 בעלי מעמד
אקדמי בכיר בהשכלה
הגבוהה בתחומים שונים

הוועדה לתכנון ותקצוב: החלטת ממשלה

להוות גוף בלתי תלוי בכל ענייני **ההקצבות** להשכלה גבוהה, שיעמוד בין הממשלה והמוסדות הלאומיים **מהצד האחד**, והמוסדות להשכלה גבוהה **מצד שני**.

לחלק בלעדית בין המוסדות להשכלה גבוהה את התקציב הרגיל והפיתוח בהתחשב בצרכי החברה והמדינה, תוך שמירה על חירות אקדמית וקידום מחקר והשכלה

החלטת
הממשלה

מיום

6.6.1977

מס' 666

להציע לממשלה ולמועצה תוכניות פיתוח של ההשכלה הגבוהה ולתכנן את מימונן;

לעשות למען ייעול המוסדות להשכלה גבוהה ולמען תיאום ביניהם;

לעקוב אחר ניצול התקציבים כדי למנוע גירעונות או חריגות;

לחוות את דעתה בפני המל"ג לפני שזו תגבש את דעתה על פתיחת כל מוסד/יחידה

ל**עקוב** אחר ניצול התקציבים כדי למנוע גירעונות או חריגות;

החלטת

מל"ג מיום

14.10.1975

המל"ג רואה בות"ת "הוועדה" שהוזכרה בסעיף 13 בחוק – פעילות המל"ג **כתאגיד וקבלת עובדים ומינויים**

הוועדה לתכנון ותקצוב

תכנון

המועצה להשכלה גבוהה היא הסמכות העליונה בנושאי תכנון מערכת ההשכלה הגבוהה, אך המועצה מקיימת דיון בנושאי תכנון רק על סמך חוות דעת מנומקת של ות"ת.

מכאן שעל ות"ת להנחות ולבחון את כל עבודת ההכנה והתכנון, כמו-גם לגבי פניות המוסדות באשר לפתיחת תכניות חדשות, קודם הגשת חוות דעתה והמלצותיה למועצה.

תקצוב

לות"ת הסמכות בכל ענייני ההקצבות להשכלה גבוהה בהתחשב בצורכי החברה והמדינה ושקידה על קידום המחקר וההשכלה.

מכאן, על ות"ת לחוות את דעתה בפני המועצה להשכלה גבוהה לפני שזו תגבש את דעתה על פתיחת כל מוסד חדש או יחידה חדשה לאחר שתיתן דעתה על השאלה: האם יש צורך במוסד החדש או ביחידה החדשה.

□ נתוני רקע - מע' ההשכלה הגבוהה בישראל

□ מבנה וסמכויות מל"ג וות"ת

□ רגולציה אקדמית והמבנה התאגידי של המוסדות

□ התוכנית הר"ש ומודל התקצוב של וות"ת

תהליכי אקדמיזציה של המוסדות

תהליכי האקדמיזציה של המוסדות

מוסדות מתוקצבים	מוסדות שאינם מתוקצבים	
		במישור התקציבי:
ככלל נבדק רק בשלבי היתר והכרה – יכולת קיום לאורך זמן. אין הגבלת מכסות. אין מגבלת גובה שכר לימוד.	בדיקות הדוקות. מעקב ופקוח שוטפים. מגבלת מכסות סטודנטים. שכר לימוד מפוקח.	איתנות פיננסית מניעת גירעונות
		במישור התכנוני:
שיקול לא רלוונטי	נבדק	צורך לאומי במוסד/בתכנית
נדרשת רק אקדמית (חדש)	אישור תכנית חומש	הצגת תכנית פיתוח
אין מגבלה למעט תשתיות לאומיות מוגבלות (פיזיותרפיה) או פגיעה במערכת	נשקל	שימוש במשאבים לאומיים
		במישור שכר וסגל:
אין מגבלת שכר. מגבלות מסוימות בהיקפי העסקה	עמידה מלאה	עמידה בכללי ות"ת-מל"ג

תהליכי האקדמיזציה של המוסדות - המשך

מוסדות מתוקצבים	מוסדות שאינם מתוקצבים	
		במישור האקדמי:
מלאה	מלאה	בדיקה אקדמית
חובה	חובה	עמידה בהחלטת מלג על ניהול אקדמי
		במישור המשפטי:
איסור על תקצוב מדינה	מתוקצב	תקצוב מדינה
חובה	חובה	עמידה בהנחיות התאגידיות
חובה	חובה	התאגדות כמלכ"ר
שכירות לתקופה של 10 שנים לפחות	בעלות או חכירה ישירה (תנאי לקבלת תקציבי בינוי)	זכויות בקרקע

המבנה הארגוני של המוסדות להשכלה גבוהה

המבנה הארגוני של המוסדות להשכלה גבוהה

סעיף 14 לחוק המועצה להשכלה גבוהה:
"מוסד מוכר הוא תאגיד..."

סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה:
"מוסד מוכר הוא בן חורין לכלכל ענייניו האקדמיים והמנהליים, במסגרת תקציבו, כטוב בעיניו..."

המבנה הארגוני של המוסדות - מטרות

המטרות:

- הבטחת העצמאות האקדמית והמנהלית,
באמצעות מניעת מצבים של השפעות זרות
וחשש לניגודי עניינים מצד גורמי חוץ וגורמי
פנים.
- קבלת החלטות תקינה ויעילה ע"י הגורמים
המוסמכים של התאגיד באופן שיגשים את
המטרות ויקדם את האינטרסים של המוסד
להשכלה גבוהה.

המבנה הארגוני של המוסדות - סמכות

סמכות המל"ג לקבוע הנחיות תאגידיות

המל"ג - תאגיד על פי חוק

מתפקידי המל"ג – מתן היתר והכרה

סמכות לקבוע כללים לצורך ביצוע תפקידי המל"ג

- סעיף 2 לכללי המל"ג להיתר (1972) – "מבנה המוסדות המנהליים והרכבם יבטיחו את ניהולו התקין, פיתוחו וביסוסו הכספי של המוסד".
- סעיף 1 לכללי המל"ג לביטול הכרה (1988) – "המועצה רשאית להחליט על ביטול הכרה במוסד מוכר אם נתקיים ... (3) המועצה נוכחה שבמוסד אי סדרים שאינם הולמים מוסד אקדמי בישראל; (4) המוסד אינו מסוגל לקיים פעילות תקינה, מבחינה אקדמית או מינהלית".

המבנה הארגוני של המוסדות להשכלה גבוהה - החלטות

- אוניברסיטאות –
מסמך עקרונות ההתאגדות ("מסמך גרוסמן")
– אושר במל"ג ביום 9.3.2004
- מוסדות שאינם אוניברסיטאות –
הנחיות מל"ג ות"ת 1999

המבנה הארגוני של המוסדות מבנה תאגיד

י

סעיף 14 לחוק המועצה להשכלה גבוהה:

"מוסד מוכר הוא תאגיד וכשר לתבוע ולהיתבע, לרכוש נכסים ולהוציאם מרשותו, להתקשר בחוזים ולהיות צד בכל משא ומתן משפטי או אחר"

- **"תאגיד מכח סעיף 14"**
- **עמותה**
- **חברה (לתועלת הציבור)**

תיאגוד המוסדות להשכלה גבוהה

החלטת המל"ג מיום 25.11.2003:

- אין לאפשר קיומם של מוסדות להשכלה גבוהה למטרות רווח.
- מוסדות אשר יבקשו לקבל היתר יצטרכו לפעול כמלכ"רים ולהתאגד כעמותות או כחברה לתועלת הציבור, בהתאם להנחיות התאגידיות של ות"ת מל"ג.

המבנה הארגוני של האוניברסיטאות

דוח ועדת מלץ – ינואר 2000

הבעיה:

חוסר איזון בין המערכת הניהולית והתפעולית של האוניברסיטאות לבין הסגל האקדמי. מבנה דואלי לא רצוי של נשיא - רקטור ושל הסנאטים.

המבנה ודפוסי העבודה אינם מאפשרים ניצול יעיל של המשאבים האנושיים והפיזיים העומדים לרשות האוניברסיטאות.

המבנה הארגוני של האוניברסיטאות

עקרונות "מסמך גרוסמן" (2004):

היררכיה ניהולית - מבנה חד-קודקודי, הנשיא בראש הפירמידה ונושא באחריות לפני הוועד המנהל לניהול, לרמתו ולאיכותו של המוסד. רקטור בכפיפות לנשיא.

חבר הנאמנים - ייעודו המרכזי צריך להתמקד בטיפול קשרים בארץ ובחו"ל ובגיוס תרומות. ללא סמכויות ניהול.

הוועד המנהל – גוף אופרטיבי, פעיל וזמין בעל תפקידים וסמכויות נרחבות. מהווה המוסד העליון באוניברסיטה אליו כפוף הנשיא.

הסנאט – ללא חברות אוטומטית. מספר חברים מוגבל המורכב מנושאי תפקידים אקדמיים ומנציגים נבחרים של הסגל האקדמי.

המבנה הארגוני של האוניברסיטאות

עיקרי "מסמך גרוסמן":

חבר הנאמנים – סמכויות מוגבלות. עד 20% סגל אקדמי. גורמי פנים נוספים עד 5%.

ועד מנהל – סמכויות נרחבות. 9 - 25 חברים. הנשיא והרקטור חברים מכח תפקידם. עד 20% סגל אקדמי והיתר נציגי ציבור.

הנשיא – ממונה ע"י הועד המנהל באמצעות ועדת חיפוש שמורכבת ברובה מנציגי ציבור. אשור חבר הנאמנים.

הסנאט – מוגבל ל- 71 חברים. אינו מוסמך לקבל החלטות בעלות משמעות כספית ללא אישור הועד המנהל.

כל מוסד מיישם עקרונות אלה בתקנונו תוך בהתחשב בסוגו, אופיו וצרכיו המיוחדים.

**

המבנה הארגוני של המוסדות שאינם אוניברסיטאות

ההנחיות התאגידיות של מל"ג ות"ת (1999)

ביסוס:

- חוק המל"ג וחוקים תאגידיים רלוונטיים
- חוות דעת משפטיות
- דיוני ועדות מלץ, גולדשטיין ואלבק
- החלטות מל"ג והנחיות שהתגבשו במשך השנים
- ניסיון העבר

המבנה הארגוני של מוסדות שאינם אוניברסיטאות

ההנחיות התאגידיות של מל"ג ות"ת

אסיפה כללית:

- עד 20% גורמי פנים ועד 20% גורמי חוץ
- שיעור תושבי או אזרחי ישראל - לפחות 85%
- יו"ר האסיפה - נציג ציבור
- תקופת כהונה – 3 שנים + שתי כהונות של 3 שנים
- קוורום לפתיחת ישיבה – 60%
- עד 50 חברים ולא פחות מ- 25 חברים
- מס' כהונות בלתי מוגבל למייסדים

המבנה הארגוני של המוסדות שאינם אוניברסיטאות

ההנחיות התאגידיות של מל"ג ות"ת ועד מנהל:

- נבחר ע"י האסיפה הכללית
- עד 20% גורמי פנים ועד 20% גורמי חוץ
- כל החברים תושבי או אזרחי ישראל
- יו"ר הועד - נציג ציבור נבחר ע"י האסיפה הכללית
- בין 9 ל- 11 חברים
- תקופת כהונה – 3 שנים + שתי כהונות של 3 שנים
- ממנה את סגני הנשיא, מנכ"ל ובעלי תפקידים בכירים על פי המלצת הנשיא
- קוורום לקיום ישיבה – 60%
- כהונת חברי סגל בהתאם לתקנות (תיקון למוסדות להשכלה גבוהה, בנושא ממלכ"רים אחרים)

המבנה הארגוני של המוסדות שאינם אוניברסיטאות

ההנחיות התאגידיות של מל"ג ות"ת

בעלי תפקידים:

נשיא:

- נושא באחריות כלפי האסיפה והוועד המנהל
- נבחר ע"י האסיפה על פי המלצת הוועד המנהל
- משרה מלאה ובלעדית
- ממליץ לוועד המנהל על מינוי סגנים, מנכ"ל ובעלי תפקידים בכירים
- משך כהונה – עד 3 קדנציות ועד 12 שנים

משנה לנשיא: משרה מלאה ובלעדית

סגני נשיא (לרבות מנכ"ל): מינוי וקביעת סמכויות ע"י הוועד המנהל על פי המלצת הנשיא, כפופים לנשיא

בעלי תפקידים מנהליים בכירים: מינוי וקביעת סמכויות ע"י הוועד המנהל על פי המלצת הנשיא, כפופים למנכ"ל

מורשי חתימה: מקרב שכירים במוסד ובכל מקרה הנשיא

מנהל כספים: עובד שכיר

המבנה הארגוני של המוסדות שאינם אוניברסיטאות

ההנחיות התאגידיות של מל"ג ות"ת

מוסדות ביקורת:

1. ועדת ביקורת או גוף מבקר - בהתאם לחוק העמותות או לחוק החברות.
2. רואה חשבון (מבקר חיצוני) - בהתאם לחוק העמותות או לחוק החברות.
3. מבקר פנים - בהתאם לחוק המל"ג, חוק הביקורת הפנימית וחוק החברות.

המבנה הארגוני של המוסדות שאינם אוניברסיטאות

ניהול אקדמי - החלטת המל"ג מיום 15.2.2005:

- **נשיא:**
 - פרופסור במשרה מלאה ויחידה
 - משך כהונה – 12 שנה
- **מועצה אקדמית עליונה:**
 - הגוף האקדמי העליון של המוסד
 - בין 12 ל- 40 חברים
 - יו"ר המועצה – הנשיא (במידה ואינו יו"ר ועדת המינויים)
 - לפחות 2/3 פרופסורים מהמוסד וממוסדות אחרים
 - לפחות רבע פרופ' מן המניין
 - בעלי תפקידים אקדמיים בכירים
 - חברים נוספים ממגוון מוסדות
- **ועדת מינויים מוסדית**
 - יו"ר הועדה – פרופ' מן המניין

מוסדות שאינם אוניברסיטאות

מבנה טיפוסי

- נתוני רקע - מע' ההשכלה הגבוהה בישראל
- מבנה וסמכויות מל"ג וות"ת
- רגולציה אקדמית והמבנה התאגידי של המוסדות
- התוכנית הר"ש ומודל התקצוב של וות"ת

התוכנית הרב שנתית של ות"ת

תשע"א-תשע"ו

□ יעדים מרכזיים:

1. עידוד המצוינות המדעית מחקרית
2. שיפור באיכות ההוראה וההון האנושי הנרכש
3. צרכים לאומיים נוספים – חרדים וערבים, שוק העבודה...

□ יעדי משנה תומכים:

- חידוד יתרונות יחסיים של כל מוסד
- קליטת סגל צעיר מצטיין

מודל התקצוב של ות"ת - עקרונות

- **תקצוב על בסיס תפוקות** - עלות התשומות ברקע
- **עצמאות ניהולית ואקדמית** - עיקר התקציב (כ- 80%) במסגרת של "Block Grant"
- **הגברת הוודאות התכנונית למוסדות**, תוך קיצור פרק הזמן בין תפוקה לתקצוב ככל הניתן
- **המודל ככלי מימוני לתמרוץ ולחתימה ליעדי התוכנית** הרב שנתית
- **שקיפות המודל והתקציב** למוסדות ולציבור הרחב, והדרישות מהמוסדות כבסיס לתקצובם

מודל התקצוב הישיר של ות"ת

מרכיב ההוראה

מודל אבסולוטי – "Bottom Up"

(אוניברסיטאות ומכללות)

המודל מחושב עפ"י מכפלת:

- מספרי סטודנטים לפי תחום
- תעריף תחומי לפי רמת התואר
- מקדם יעילות – "ניצולת"
- מקדם יחס סטודנטים לסגל אקדמי (ברמת המוסד)

מרכיב המחקר

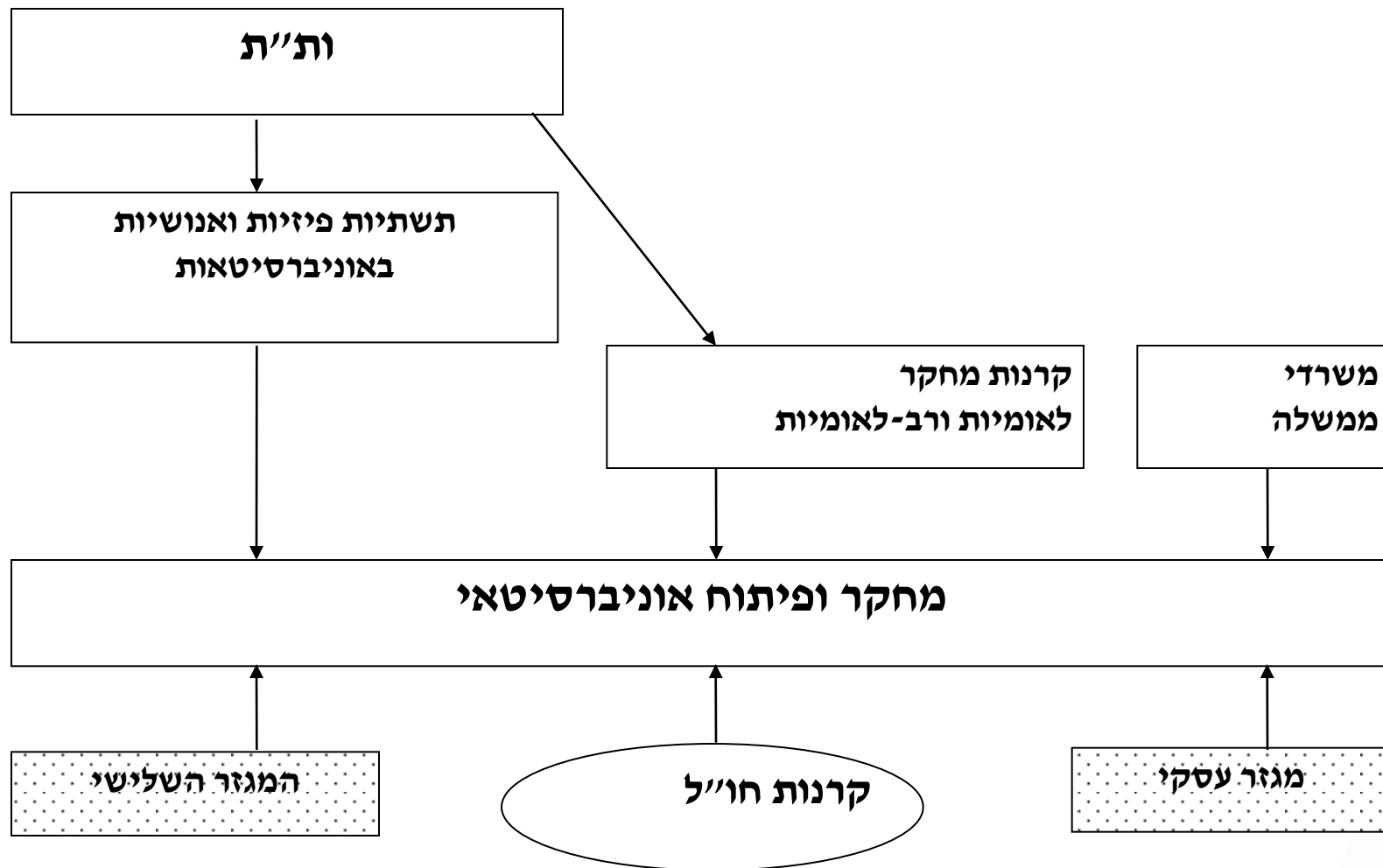
מודל יחסי – "Top Down"

(אוניברסיטאות בלבד)

רכיבי המודל הם:

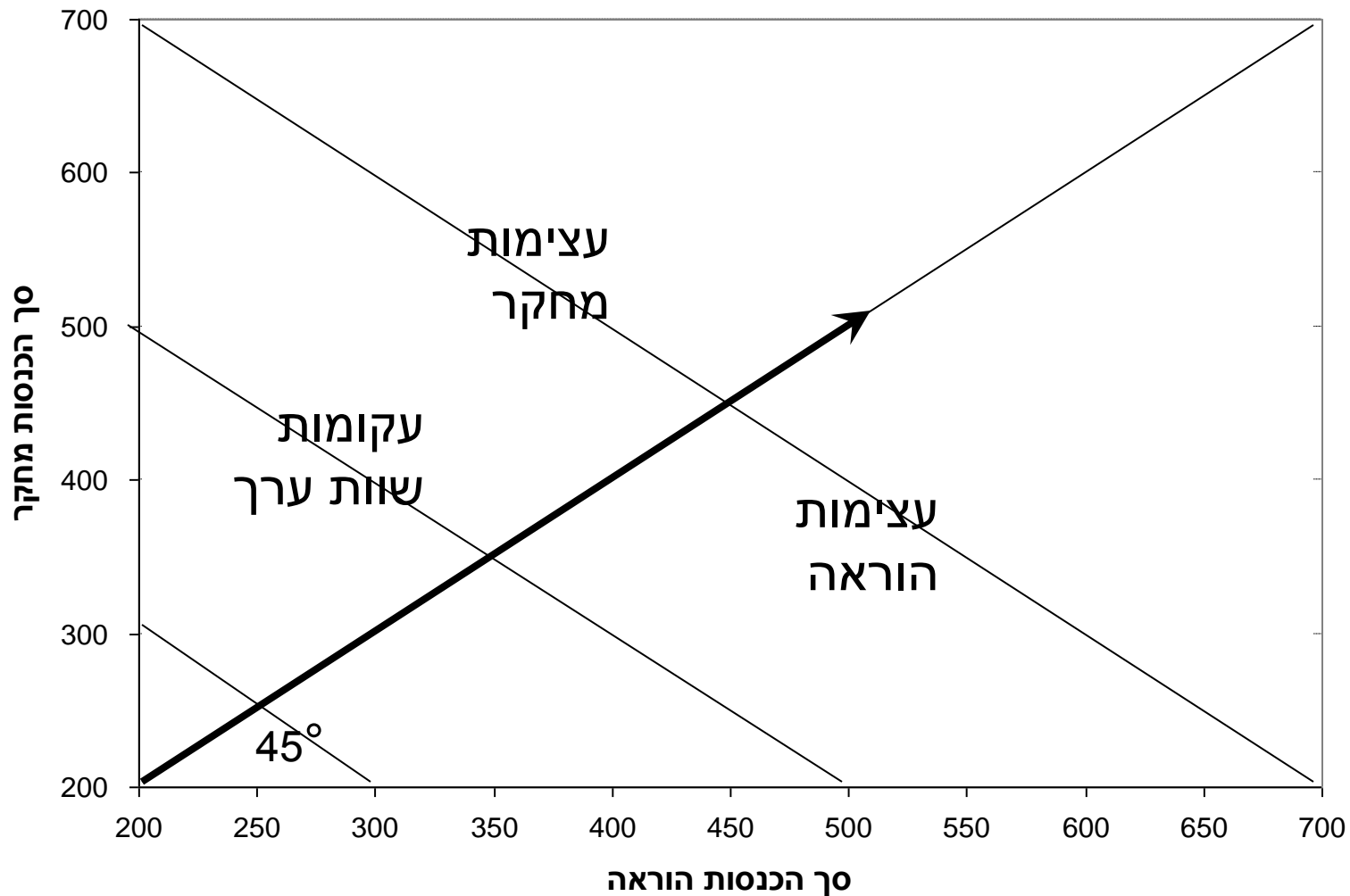
- קרנות תחרותיות (34%)
- פרסומים מדעיים (34%)
- העברת ידע (15%)
- סטודנטים לתואר שלישי (15%)
- מקבלי תואר שני עם תזה (2%)
- מרכיב יתרון יחסי בקרנות התחרותיות ובפרסומים המדעיים

מערכת התמיכה הדואלית במחקר – The Dual Support System

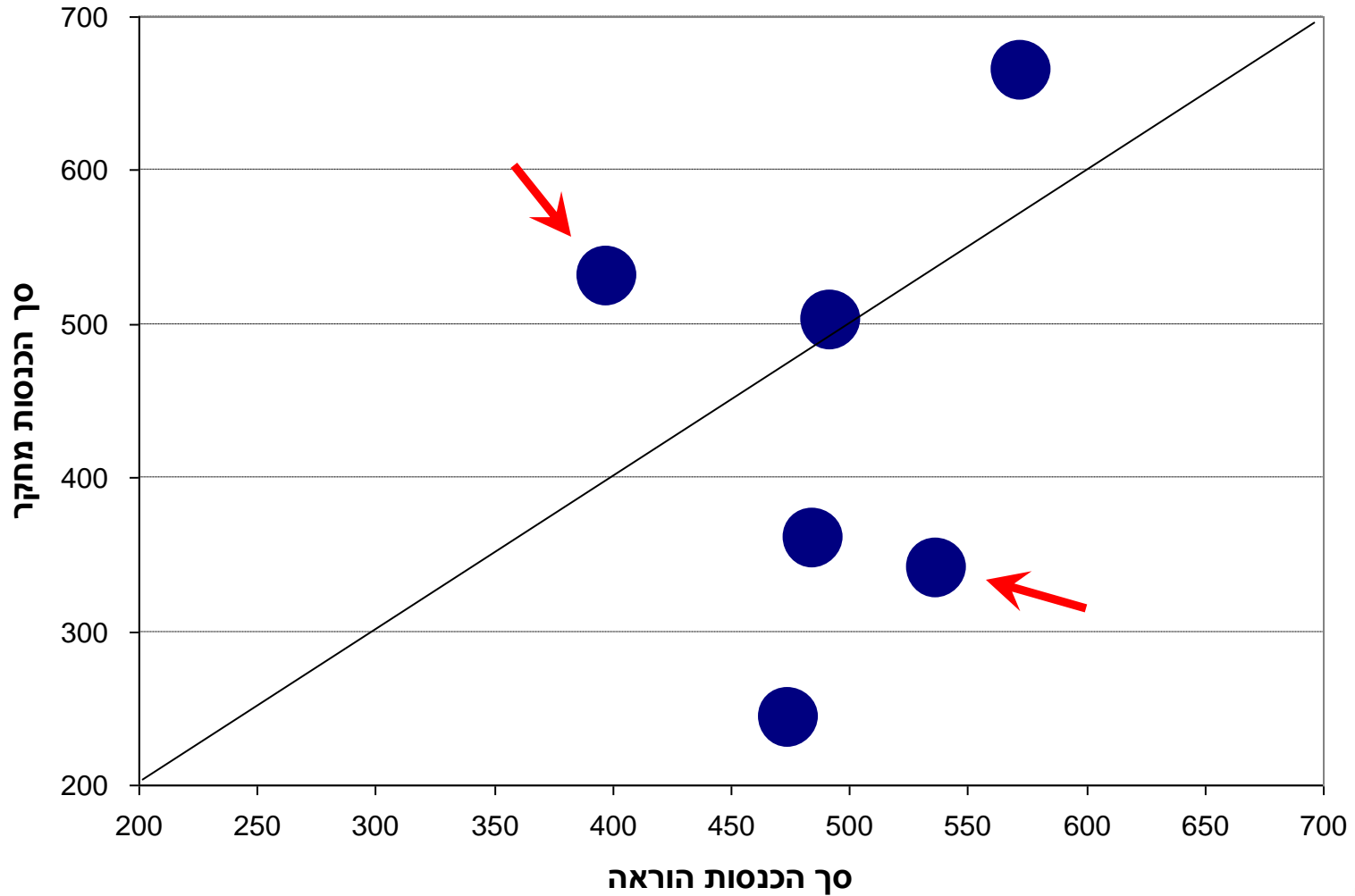
ניתוח מרחב האסטרטגיות - אוניברסיטאות

מודל תקצוב חדש לפי מוסד-לאיש סגל, אלפי נח במחירי תקציב תשע"א

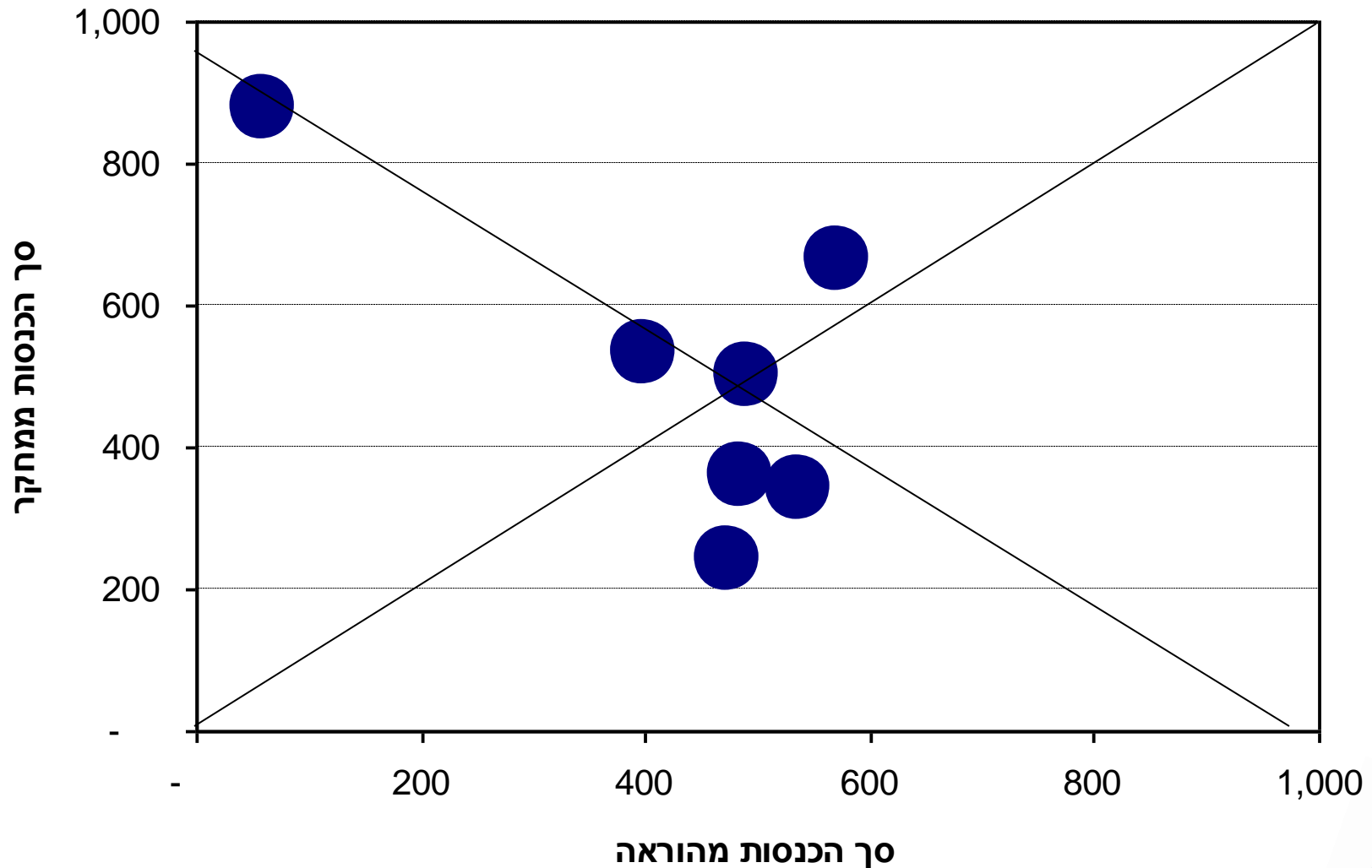
ניתוח מרחב האסטרטגיות - אוניברסיטאות

מודל תקצוב חדש לפי מוסד-לאיש סגל, אלפי נח במחירי תקציב תשע"א

ניתוח מרחב האסטרטגיות - אוניברסיטאות

מודל תקצוב חדש לפי מוסד-לאיש סגל, אלפי נה במחירי תקציב תשע"א

תודה!

מודל המחקר

התפלגות מודל המחקר באחוזים

